

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Η εποχή του Διαφωτισμού (σελ. 10-13)

Εξελιξείς στην Ευρώπη κατά τον 17^ο και τον 18^ο αιώνα (σελ. 10-11)

Οικονομικές μεταβολές: *Αύξηση του πληθυσμού* → Ανάπτυξη και βελτίωση αγροτικής οικονομίας (*αγροτική επανάσταση*)

Ανάπτυξη διεθνούς εμπορίου → Συγκέντρωση κεφαλαίου (=πλούτου) σε επιχειρηματίες → Αλλαγές στους τρόπους παραγωγής (=εμφάνιση μηχανών)

Αγρότες χωρίς εργασία → εργάζονται ως βιομηχανικοί εργάτες στις πόλεις → αναπτύσσεται η βιομηχανία → *Βιομηχανική Επανάσταση*

Κοινωνικές μεταβολές: Ενισχύεται η *αστική τάξη* (βιομήχανοι, μεγαλέμποροι, τραπεζίτες) – Οι *αριστοκράτες* προσπαθούν να διατηρήσουν τα προνόμιά τους – Οι αγρότες και οι εργάτες ζουν σε άθλιες συνθήκες.

Πολιτική κατάσταση: Εξουσία συγκεντρωμένη στο βασιλιά (*απόλυτη μοναρχία*) – Εξαίρεση η Μ. Βρετανία.

Πνευματικές εξελίξεις: Πρόοδος *φυσικών επιστημών* → απαλλαγή από προλήψεις του Μεσαίωνα.

Χρήση και αξιοποίηση της *λογικής* → ανακάλυψη *φυσικών νόμων*

Κορυφαίοι διανοούμενοι: *Φράνσις Μπέικον* (πείραμα) – *Ρενέ Ντεκάρτ* (αμφιβολία) – *Τζον Λοκ* (φυσικά δικαιώματα ανθρώπου) – *Ισαάκ Νιούτον* (νόμος παγκόσμιας έλξης)

Το κίνημα του Διαφωτισμού (σελ. 11-13)

Γενικά χαρακτηριστικά του Διαφωτισμού : 1) Απόρριψη κάθε αυθεντίας, 2) Κριτική κάθε υπάρχουσας γνώσης, 3) Αποκλειστική χρήση της λογικής, 4) Πίστη στις ικανότητες του ανθρώπου

Εμφάνιση του κινήματος στην Αγγλία (τέλη 17^{ου} αι.) – κορύφωση στη Γαλλία (18^{ος} αι.)

Κύριοι Διαφωτιστές (κατά χρονική σειρά): *Μοντεσκιέ, Βολτέρος, Ντιντερό, Ντ' Αλαμπέρ, Ρουσό*

Διαφωτισμός και πολιτική

Σχέση Διαφωτισμού με την πολιτική → όργανο της αστικής τάξης για τη συμμετοχή στην εξουσία

Βασικές πολιτικές έννοιες του Διαφωτισμού:

1) *Φυσικά δικαιώματα* (ζωή, ιδιοκτησία, ισονομία, ελευθερία λόγου και έκφρασης) → Τζον Λοκ

2) *Κοινωνικό συμβόλαιο* (παραχώρηση ατομικών δικαιωμάτων στο κράτος με αντάλλαγμα την ομαλή κοινωνική συμβίωση) → Τζον Λοκ

3) *Γενική βούληση* (το δημόσιο συμφέρον) → Ρουσό

4) *Διάκριση των εξουσιών* (εκτελεστική, νομοθετική, δικαστική) → Μοντεσκιέ

Επίδραση πολιτικών ιδεών Διαφωτισμού → Περιορισμός εξουσιών της μοναρχίας (*φωτισμένη δεσποτεία*)

Διαφωτισμός και θρησκεία

Ντεϊσμός (πίστη σε ένα άγνωστο ανώτατο Όν) – Αθεΐα – Κριτική της Καθολικής Εκκλησίας - Απαίτηση για ανεξιθρησκεία

Διαφωτισμός και εκπαίδευση

Ενδιαφέρον για την εκπαίδευση → Όργανο ανθρώπινης εξέλιξης και προόδου

Παιδαγωγική θεωρία Ρουσό → Ο μαθητής ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση / ο δάσκαλος δεν είναι αυθεντία και δεν επιβάλλει τη γνώση (*Αιμίλιος ή Περί Αγωγής*)

Διαφωτισμός και οικονομικός Φιλελευθερισμός

Βασική ιδέα: Η οικονομία πρέπει να λειτουργεί «φυσικά», χωρίς περιορισμούς (π.χ. από το κράτος) → Φυσιοκράτες οικονομολόγοι (π.χ. Κενέ)

Οικονομικός φιλελευθερισμός: Οικονομική θεωρία κατά της παρέμβασης του κράτους στην οικονομία → Άνταμ Σμιθ (1776)

Η Εγκυκλοπαίδεια

Συλλογικό έργο 33 τόμων → συγκέντρωση όλων των νέων γνώσεων και των ιδεών του Διαφωτισμού → Στόχος η μόρφωση και ο «διαφωτισμός» του μεγαλύτερου δυνατού μέρους της κοινωνίας

Πρωτεργάτες: Ντιντερό και Ντ' Αλαμπέρ

Διάδοση του Διαφωτισμού

Αρχικά στις ανώτερες τάξεις (π.χ. αστική τάξη) – αργότερα και σε χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα μέσω διαφόρων εκλαϊκευτικών έργων → Εξάπλωση των ιδεών από τη Γαλλία σε όλη την Ευρώπη.

Ερωτήσεις

- 1) Ποιες ήταν οι οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πνευματικές εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα;
- 2) Ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά του Διαφωτισμού;
- 3) Ποιοι είναι οι κυριότεροι εκπρόσωποι του Διαφωτισμού και από ποια χώρα κατάγονταν;
- 4) Ποιες είναι οι βασικές έννοιες της πολιτικής φιλοσοφίας του Διαφωτισμού;
- 5) Ποιες είναι οι απόψεις του Διαφωτισμού για τη θρησκεία;
- 6) Ποιες είναι οι θέσεις του Διαφωτισμού για την εκπαίδευση; Ποιος από τους Διαφωτιστές ασχολήθηκε περισσότερο με αυτήν;
- 7) Τι είναι ο οικονομικός φιλελευθερισμός και πώς σχετίζεται με τον Διαφωτισμό;
- 8) Τι γνωρίζετε για την Εγκυκλοπαίδεια;

Εικόνες

Λοκ

Μοντεσκιέ

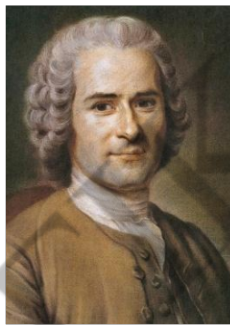
Βολτέρος

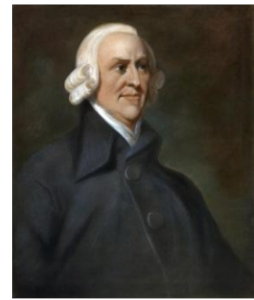
Ντιντερό

Ντ' Αλαμπέρ

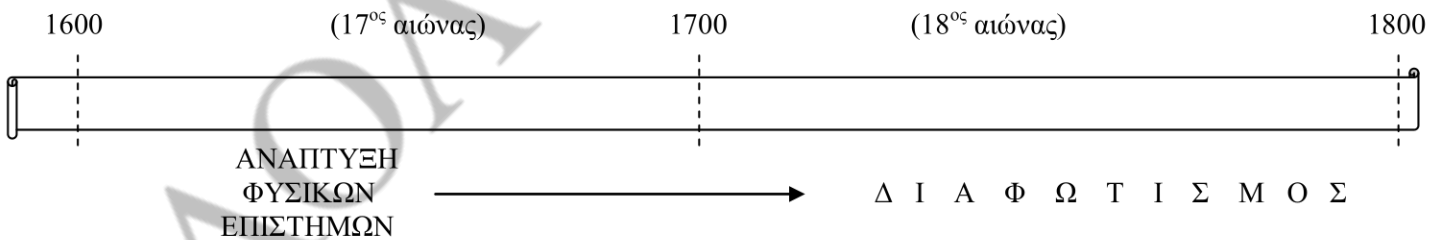

Ρουσό

Σμιθ

Χρονογραμμή

Εργασία

Στο τετράδιο της Ιστορίας φτιάξτε έναν πίνακα με δύο στήλες. Στην αριστερή στήλη γράψτε τους εκπροσώπους του Διαφωτισμού και στην δεξιά στήλη την ιδέα ή τις ιδέες που διατύπωσε ο καθένας.